

RECHT EN GERECHTIGHEID NASTREVEN

Opkomen voor kwetsbaren en onrecht niet laten begaan, in lijn met Gods hart voor de armen en onderdrukten.

'Hij heeft u bekendgemaakt, mens, wat goed is: recht te doen, trouw te betrachten en nederig te wandelen met uw God.' – Micha 6:8

Gerechtigheid is één van de belangrijkste Bijbelse waarden. 'Gerechtigheid' is in de Nieuwe Bijbelvertaling synoniem aan 'rechtvaardigheid'. Beide termen drukken ongeveer hetzelfde uit.

De precieze betekenis van de Hebreeuwse en Griekse woorden die met gerechtigheid of rechtvaardigheid worden vertaald, is niet met één enkel woord te vangen. Bovendien bestaan er verschillende meningen over de betekenis. Maar het is aannemelijk dat gerechtigheid te maken heeft met het bewaren van de juiste (rechtvaardige) orde die God heeft ingesteld.

Concreet houdt dat onder andere in: op een eerlijke manier rechtspreken en onderdrukten en arme mensen beschermen.

Gerechtigheid in het Oude Testament

De begrippen 'gerechtigheid' en 'rechtvaardigheid', zoals ze gebruikt worden in het Oude Testament, zijn moeilijk te definiëren. Er is discussie over de precieze betekenis ervan. Grofweg zijn er drie invalshoeken:

1. Gerechtigheid als een juridisch begrip
2. Gerechtigheid als het handhaven van Gods orde
3. Gerechtigheid als het vervullen van de eisen die een relatie stelt

1. Gerechtigheid als een juridisch begrip

Gerechtigheid moet volgens veel bijbeluitleggers in de eerste plaats gezien worden in de context van de rechtspraak. Het gaat om de vraag: *'Hoe staan mensen tegenover God en*

de wet?' Iemand die rechtvaardig is, heeft de wet aan zijn kant. 'Rechtvaardig' is dan ongeveer gelijk aan 'onschuldig'.

2. Gerechtigheid als het handhaven van Gods orde

Volgens anderen heeft gerechtigheid vooral te maken met het handhaven van de orde die door God is ingesteld. Gerechtigheid komt dan neer op het naleven van Gods voorschriften en wetten.

3. Gerechtigheid als het vervullen van de eisen die een relatie stelt

Sommige uitleggers vinden dat gerechtigheid verband houdt met iemands houding binnen een relatie. Dat kan de relatie zijn tussen mensen in een gemeenschap, of de relatie tussen God en de mens. Gerechtigheid betekent dan dat men zich houdt aan de eisen en de verwachtingen die zo'n relatie stelt. Binnen een relatie tussen twee mensen in een gemeenschap is gerechtigheid bijvoorbeeld het bewaren van de vrede en eenheid. In de relatie tussen God en de mens is gerechtigheid zich houden aan Gods geboden en op God vertrouwen (zie bijvoorbeeld Genesis 15:6).

Verschillende nuances

Het definiëren van gerechtigheid wordt nog ingewikkelder doordat de term uiteenlopende nuances kan hebben in verschillende Bijbelboeken en verschillende contexten. Bovendien heeft de gerechtigheid die aan God wordt toegeschreven vaak een andere lading dan de gerechtigheid van mensen. Daarom zullen we de betekenis van het begrip gerechtigheid in het Oude Testament onderverdelen en verder bespreken in:

- Gerechtigheid van mensen
- Gerechtigheid van God

Terminologie

De woorden 'gerechtigheid' en 'rechtvaardigheid' worden in de Nieuwe Bijbelvertaling afwisselend gebruikt als vertaling van de Hebreeuwse termen 'tsèdèq' en 'tsedaqa'. Of deze twee Hebreeuwse woorden synoniem zijn of dat hun betekenis verschilt, is omstreden. Mogelijk heeft 'tsèdèq' een abstractere betekenis, zoals gerechtigheid in het algemeen. En 'tsedaqa' een concrete betekenis zoals afzonderlijke daden van gerechtigheid.

Gerechtigheid in het Nieuwe Testament

In het Nieuwe Testament krijgt ‘gerechtigheid’ steeds meer de betekenis dat God gelovigen redt door de dood van Jezus Christus.

Gerechtigheid in de evangeliën

In de synoptische evangeliën betekent gerechtigheid meestal vroomheid, net als in het Jodendom. Die vroomheid uitte zich bijvoorbeeld in bidden, vasten en het geven van aalmoezen (zie Mattheüs 6:1-18).

Jezus heeft echter kritiek op mensen die zichzelf als rechtvaardig zien op grond van allerlei uiterlijk gedrag, en die neerkijken op ‘zondaars’ (zie Lucas 16:15; Lucas 20:20; Mattheüs 23:28). Volgens Jezus zijn mensen pas echt rechtvaardig in Gods ogen als ze hun eigen zondigheid erkennen (Lucas 18:14).

Gerechtigheid in de vroege kerk

In de vroege kerk noemde men Jezus Christus ‘de Rechtvaardige’ (zie Handelingen 3:14; 1 Petrus 3:18). Dankzij Zijn dood en opstanding was er vergeving van zonden mogelijk, en werden onrechtvaardigen gered (1 Petrus 3:18). Bij de doop werd de gelovige gereinigd van zonde en rechtvaardig verklaard (1 Korintiërs 6:11).

Gerechtigheid volgens Paulus

In verschillende van zijn brieven (o.a. Filippenzen, Galaten en Romeinen) behandelt Paulus de vraag: *‘Wanneer is iemand rechtvaardig?’* Volgens Paulus zijn er twee soorten rechtvaardigheid (zie Filippenzen 3:9):

1. Rechtvaardigheid gebaseerd op de wet, ofwel op daden. Dat houdt in alles doen wat in de Joodse wet staat, inclusief je laten besnijden.
2. Rechtvaardigheid door het geloof in Jezus Christus, die aan het kruis gestorven om boete te doen voor onze zonden.

Paulus benadrukt dat voor God alleen de tweede soort rechtvaardigheid echt geldig is. God beschouwt mensen niet als rechtvaardig omdat ze de wet naleven, maar alleen omdat ze in Jezus Christus geloven (Galaten 2:15-21). Daardoor kunnen ook heidenen, die zich niet aan de Joodse wet houden, rechtvaardig worden. God redt álle gelovigen door de verzoenende dood van Jezus Christus en neemt hen als rechtvaardigen aan. Daarin uit zich Gods rechtvaardigheid volgens Paulus (Romeinen 1:16-17; Romeinen 3:21-26). Gods rechtvaardigheid is dus een reddende rechtvaardigheid.

Recht en Gerechtigheid

Recht verwijst naar het geheel aan geschreven en ongeschreven regels die een samenleving ordenen, inclusief wetten, verordeningen en maatschappelijke normen. Gerechtigheid is het idee dat iedereen krijgt waar hij of zij recht op heeft en dat de wet op eerlijke wijze wordt toegepast. Hoewel de twee nauw met elkaar verbonden zijn, is gerechtigheid een ethisch ideaal en een zedelijk streven, terwijl recht een concrete, positieve maatschappelijke ordening is.

Mensen worden gered door het geloof en niet door de wet. Dat betekent niet dat ze alles mogen doen en laten wat ze willen, en zo ook vrijuit mogen zondigen. Christenen moeten een heilig leven leiden, in dienst van God (Romeinen 6:15-19).

In Micha 6:8 wordt het zelfs als opdracht gegeven, we moeten recht doen en gerechtigheid nastreven.

*[8] 'Er is jou, mens, gezegd wat goed is,
je weet wat de HEER van je wil:
niets anders dan recht te doen, trouw te betrachten
en nederig de weg te gaan van je God.'*

Recht heeft dus ook te maken met rechtspreken, niet zozeer in de rechtszaal - daar hebben wij rechters voor - maar juist in het dagelijks leven. Recht doen aan anderen moet eerlijk gebeuren, lees maar eens wat daar over in de wet van Mozes staat wat we lezen in *Leviticus 19: [15] 'Wees niet partijdig wanneer je rechtspreekt. Trek onaanzienlijke niet voor en zie machthebbers niet naar de ogen. Spreek rechtvaardig recht over je naasten.'*

Je ziet direct dat het gevaar van manipulatie en indoctrinatie aanwezig is. Rechtspreken doe je in het licht van het Koninkrijk, eerlijk, niet voor jezelf en zonder iemand te bevoordelen om welke redenen dan ook. Recht en gerechtigheid hebben een ethische kant, en dat is een lastige, wat is goed en wat is kwaad? Bij ethiek zijn de begrippen 'recht' en 'gerechtigheid' lastig één-op-één vanuit de Bijbel te gebruiken, je loopt het gevaar dat je de Bijbel te zwart wit gaat uitleggen terwijl de begrippen vaak een diepere betekenis hebben. Daarom moet je voorzichtig zijn hoe je de dingen interpreteert, maar ondertussen zijn de begrippen 'recht' en 'gerechtigheid' ook een opdracht. Je zou kunnen zeggen dat dit onderwerp mooi lijkt en is, maar tegelijkertijd één van de meest lastige onderdelen van het geloof vormt! Zeker in het licht van Mattheüs 7:1 en 2

[1] 'Oordeel niet, opdat er niet over jullie geoordeeld wordt. [2] Want op grond van het oordeel dat je velt, zal over jou geoordeeld worden, en met de maat waarmee je meet, zal jou de maat genomen worden.'

Wees voorzichtig en bedenk, hoe ziet de balk in je eigen oog eruit? (Mattheüs 7:5)

Gespreksvragen

1. God wil dat wij recht doen. Om te weten wat recht is, kunnen we kijken naar het recht dat God aan ons deed. Wat is volgens jou de grootste uiting van God als het gaat over 'recht doen' aan ons mensen? En wat betekent dat voor jou?
2. Micha geeft 'recht doen' als opdracht. Hoe zou dat er in jouw dagelijks leven uit kunnen zien, en waarop baseer je dat?
3. In Micha worden 'recht' en 'trouw' aan elkaar gekoppeld. Kun je die twee woorden bij elkaar brengen en uitleggen wat dat voor consequenties heeft in jouw leven?